

A SZAKMAI ÉLETÚT BEMUTATÁSA, ÉRTÉKELÉSE A PEDAGÓGIAI PORTFÓLIÓBAN

*„Pedagógusnak lenni azt jelenti, hogy végtelen kíváncsisággal, türelemmel, kitartással bátorítod a gyermeket, segíted, hogy merjen, akarjon kibomlani, kinyílni, mint egy csoda, hogy felszínre kerüljön, közkinccsé váljon a szívében rejtett érték.
Üres szívű embert Isten nem teremt!”*

(Böjte Csaba)

**KÖVECSESNÉ
DR. GÓSI VIKTÓRIA –
TAKÁCS MIKLÓS**

A portfólió egyik nagyon lényeges eleme a szakmai életutat bemutató, reflektív szemléletű, a munkaerőpiacon ismert „motivációs levelekhez” hasonló fogalmazás elkészítése. A szakmai életút elkészítéséhez, a mesterségbeli tudásunk, attitűdjeink bemutatásához érdemes a személyiségünket, pedagógiai nézeteinket tükröző idézeteket választani.

Jelen tanulmányunk ezt a kérdéskört járja körül, igyekszik olyan szempontokat felsorolni, melyek szisztematikus átgondolása elősegítheti az igényes, több szempontra kiterjedő leírását pályánknak. Az életút bemutatására szolgáló dokumentumnak kb. 3-5 oldal terjedelműnek kell lennie. Ebben igen fontos, hogy az életpálya bemutatása során a kompetenciaterületeket is tekintsük végig. A tanulmányban szereplő kérdések, szempontok ebben kívánnak segítséget nyújtani a portfólióját elkészítő pedagógusnak.

A szakmai életút bemutatásának szempontjai

Az életút bemutatása során célszerű a pálya indításával kezdeni, azokkal a motívumokkal, benyomásokkal, élményekkel, tapasztalatokkal, amelyek meghatározták a hivatás választását. *(Hogyan indult a pályája? Milyen motívumok játszottak szerepet a pályaválasztásában? Hogyan élte meg a pályakezdését?)*

Azt is érdemes végiggondolnunk, hogy miként alakult szakmai fejlődésünk az elmúlt időszakban, milyen benyomások értek bennünket a pályán. *(Mit tett a szakmai fejlődéséért az elmúlt időszakban? Milyen segítséget vett igénybe munkája során? Szaktárgyi tudását hogyan, milyen módon gyarapítja, gazdagítja, milyen irodalmakat olvasott, amelyek hatással voltak gondolkodására, pedagógiai gyakorlatára?)*

Pedagógiai hitvallását az olvasott irodalmakon keresztül, azokra hivatkozva fejtheti ki. Az életút elemzése során azt is meg kell vizsgálnunk, hogy pedagógiai eszköztárunk, módszertani felkészültségünk fejlesztésére, szinten tartására milyen lehetőségeket vettünk igénybe (továbbképzések, konferenciák, projektek, szakmai műhelyek stb.). Ennek során reflexiókat fogalmazhat meg olyan konferenciákról, szakmai rendezvényekről, amelyeken részt vett. Azt is bemutathatja, hogy az itt szerzett

ismereteket, tapasztalatokat hogyan tudta hasznosítani szakmai fejlődése érdekében.

Az életút elemzése során érdemes kitérnünk azokra a nehézségekre, problémákra, melyek befolyásolták pályánkat, gondolkodásunkat. *(Milyen jelentősebb problémákkal, helyzetekkel találkozott, amik meghatározták elképzeléseit, gondolkodásmódját?)*

A leírás tükrözheti készítőjének gyermekről vallott nézeteit, elképzeléseit. Itt tanulásméleti megközelítést is lehet alkalmazni, amit a módszerválasztással, -használattal is összefüggésbe hozhatunk. *(Hogyan látja a gyermeket, tanulót? Ezzel összefüggésben milyen módszereket, tevékenységformákat preferál?)*

Pedagógiai kompetenciák

A pedagógiai kompetenciákat végignézve értékelje önmagát a következő kérdések segítségével

(Természetesen egy-egy kérdés több kompetenciaterület bemutatására, szemléltetésére is szolgál.)

a) Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás

Hogyan tudom az általam megszerzett ismereteket alkalmazni? Milyen tapasztalatokat, végzettségeket szereztem meg, milyen kompetenciákra, szemléletmódra tettem szert az évek során, amelyek hatást gyakoroltak a szemléletemre? Milyen szakirodalmat használok munkám során? Hogyan bővítem ismereteimet?

b) Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

Milyen alapelveket veszek figyelembe a tervezés során? Hogyan igazodom a tanulói sajátosságokhoz?

c) A tanulás támogatása

Milyen módszereket, tevékenységformákat, szervezési módokat alkalmazok a tanulás segítésére? Hogyan segítem az önszabályozó tanulás kialakítását, a tanulási technikák, módszerek alkalmazását, a leghatékonyabb tanulási stratégiák, szokások kialakítását?

d) A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel,

tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.

Milyen módon differenciálok? Hogyan alkalmazom az oktatási módszereket, eszközöket, szervezési módokat, szervezeti formákat és kereteket a differenciálás érdekében? Milyen formáit valósítom meg a tehetséggondozásnak, a hátrányos helyzetű, magatartászavaros, tanulási problémákkal küzdő tanulók felzárkóztatásának?

e) A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység

Milyen módon, milyen tevékenységeken keresztül fejlesztetem az osztályközösséget? A szülőkkel milyen kapcsolatot tartok, a kapcsolattartás mely formákban valósul meg? Milyen viszonyt ápolok a szülőkkel, hogyan élem meg a velük való kapcsolatot? Mit teszek annak érdekében, hogy tanítványaim szüleivel a gyermek fejlődése érdekében együttműködő partneri viszony alakuljon ki?

f) Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

Használok-e munkám során a fejlesztő értékelést? A hatékony tanulói megismerés milyen formáit alkalmazom?

g) Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

Milyen az együttműködés kollégáimmal? Részt veszek-e szakmai szervezet munkájában, tevékenységében? Különböző projektek, témnapok során milyen együttműködési formákat alkalmazok a helyi közösséggel, szakemberekkel, civil szervezetekkel?

h) Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Mik a szakmai terveim, elképzeléseim a jövőmről? Milyen céljaim vannak?

Mindezen szempontok átgondolása során teljes képet adhatunk munkánkról, tevékenységünkről, szakmai elképzeléseinkről, az általunk fontosnak tartott értékekről, pedagógiai hitvallásról.

Cikkünk végére néhány idézetet választottunk a teljesség igénye nélkül, melyek az oktatással-neveléssel kapcsolatosak:

„A jó nevelő örök tanuló, s azonnal fölismeri, ha nálánál külön tanítványra talál.” (Pilinszky János)

„A gyerekek számára szervezett iskolában csakis a gyermek érdekét lehet szem előtt tartani.” (Vekerdy Tamás)

„Alkossa meg a gyermek a tudást, ne készen kapja! A kész tudás szükségtelenné teszi, hogy végigjárja és megtanulja a tudás megszerzésének útját. Minél többféle utat járhat végig a gyermek, annál valószínűbb, hogy megtalálja, milyen területen, hogyan tud a leghatékonyabb lenni.” (Gyarmathy Éva)

„Meg kell tanítani gyermekeinknek azt, hogy önmagáért élvezzék a tanulást, ne csak azért, hogy jó jegyeket kapjanak. Azok a gyerekek, akik élvezik a kihívások legyőzését, felnőtt életükben is keresni fogják a kihívást jelentő helyzeteket. Nagyobb valószínűséggel ragadnak meg új lehetőségeket, keresnek új módszereket, dolgoznak olyan feladatokon, amelyeknek nincs egyértelmű megoldása, és ösztönöznek másokat arra, hogy nehéz problémákon dolgozzanak.” (Csíkszentmihályi Mihály)

„Iskolák. Világítótornyok, barátom! A jövő fényei! Száz és száz kis magot tartalmazó gubók, belőlük fog megszületni az új, a jobb, a bölcsőbb.” (Sir Arthur Conan Doyle)

„Az óvodáinknak, iskoláinknak nem bajnokképző tanfolyamoknak kellene lenniük, nem hiszem, hogy egy iskola versenystálló kellene legyen, ahol egyetlen dolog számít, az individuális eredmények, a sikerek, hanem az életre felkészítő, az életnek szerves részét alkotó terek, ahol egy reális világba kilépésre készítjük fel a gyermekeinket.” (Böjte Csaba)

„A tanár híddá feszül s biztatja tanítványait, keljenek át rajta; majd miután megkönnyítette számukra az átjutást, boldogan összeroskad, arra buzdítva őket, hogy maguk építsenek hidakat.” (Nikosz Kazantzakis)

„A bölcsesség legbiztosabb kezdete a tanulás utáni vágy. Tanulni akarni annyi, mint szeretni a bölcsességet. A bölcsesség szeretete a törvényeinek megtartása. A törvények megtartása a halhatatlanság biztosítója.” (Biblia)

„A néptanító soha nem tévesztheti szem elől, hogy nem a tanuló tudásának növelése, hanem érzületének nemesítése képezi feladatát. Az agyat megtölteni lehetetlen. Amit beletöltöttünk, sokszor elpárolog. A nemesebb érzések fölkeltése háládatosabb munka, mert mit igazán szívükbe oltunk, gyökeret is ver abban.” (Wekerle Sándor)

„A nevelő nagy feladata abban áll, hogy növendékében a jó szokásokat s az erény és bölcsesség elveit meggyökereztesse; hogy lassan-lassan betekintést adjon neki az életbe, hogy megszerettesse és utánoztassa vele mindazt, ami kiváló és dicséretre méltó, s hogy ennek megszerzésére lássa el őt erővel, tette való készséggel és szorgalommal.” (John Locke: Gondolatok a nevelésről)

Felhasznált irodalom:

Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez, Oktatási Hivatal, Budapest, 2013. http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/utmutato_pedagogusok_minositesi_rendszerehez.pdf (2014. február 1.) A dokumentum az Oktatási Hivatal honlapjáról letölthető, ami a portfólió elkészítéséhez nyújt segítséget minden kolléga számára.